

Nagyirabé...
Nagykerék...
Püspök...
Hajdúszo...
Bihar...
Komádi...

tyóúfal...
Bihar...
Derecske...
Püspök...

gybalom...
Püspök...
Derecske...
Komádi...

kladány...
szobozó...
keresztes...
gybalom...
Komádi...

keresztes...
Nagy...
Derecske...
Komádi...
szobozó...

tyóúfal...
keresztes...
naggyaba...
Nagykerék...
De...

Püspök...
Derecske...
Nagy...
Hajdú...
Berettyóú...

szobozó...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

tyóúfal...
Püspök...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

szobozó...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

tyóúfal...
Püspök...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

szobozó...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

tyóúfal...
Püspök...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

szobozó...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

tyóúfal...
Püspök...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

szobozó...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

tyóúfal...
Püspök...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

szobozó...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

tyóúfal...
Püspök...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

szobozó...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

tyóúfal...
Püspök...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

szobozó...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

tyóúfal...
Püspök...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

szobozó...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

tyóúfal...
Püspök...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

szobozó...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

tyóúfal...
Püspök...
rréudvari...
ny-Nagy...
Berettyóú...
Biharke...

Világ proletárjai egyesüljete!

NÉPLAP

AZ MDP HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

XII. ÉVFOLYAM, 208. SZÁM

ARA : 50 FILLER

1955. SZEPT. 4., VASARNAP

Fellángolóban a gyarmati népek harca

A nemzetközi élet perondján a ciprusi és szudáni kérdések lepett most előtérbe. Mint ismeretes, Ciprus a Szeuizatorna kulcsa. Amikor az angolok kiürítették a csatorna-vezetést, ide költöztették közel-keleti főhadiszállásukat, új repülőtereket és hadi-tengerészeti támaszpontokat építettek a sziget partjain. A közel tízezer négyzetkilométernyi területű Ciprus a Földközi-tenger harmadik legnagyobb szigete. Közel a török és a szíriai partokhoz. A Földközi-tenger keleti medencéjében a hajózási és légitársaság fontos csomópontja — mindez fokozza stratégiai fontosságát.

A sziget lakossága valamivel több mint félmillió; ebből több mint négyszázezer görög és mintegy kilencvenezer török nemzetiségű. A lakosság túlnyomó többségét kitevő görögök annál hevesebben tiltakoznak az angol megszállók jelenléte ellen, minél több angol egységet dobnak át Szeuizból. A görög lakosság nemzeti önrendelkezési jogot követel, hogy az autonómia birtokában egyesülhessen Görögországgal. Az angolok arra hivatkoznak, hogy Ciprus brit koronagyarmat, s így a sziget sorsa — öfélése kormányának belügye. Ciprus kérdésében éles ellentét támadt London és Athén között.

Az angol-görög vitában az angolok maguk mellé állították Törökországot is, azon a címen, hogy a sziget lakosságának mintegy húsz százaléka török nemzetiségű, Ciprus a ciszalpin almaná az atlanti lombszög tartozó három ország, Anglia, Törökország és Görögország között.

A ciprusi válság ügyében Anglia kezdeményezésére augusztus 29-én összeült a három érdekelt kormány képviselőinek értekezlete. A tanácskozásban azonban az elsősorban érdekelt fél: Ciprus lakossága nem képviselteti magát. A Ciprus nélküli Ciprusról tárgyaló tanácskozás az angol külügyminiszter kifejtette az angol álláspontot, de ennek alaptalanságát maga az értekezlet ténye világította meg: a görög külügyminiszter visszautasította az értekezlet, hogy Ciprus jövője Anglia belügye — olyan értelemben, amelyet maguk az angolok cáfoltak meg azzal, hogy az angol-török-görög nemzetközi értekezletet összehívták. A vita így jogi sikrót stratégiai kérdésekre terelődött. Valóban: sem az angol, sem a görög, sem a török kormányának nem Ciprus lakosságának jöete, joga, jövője fá, hanem összeültüköz hatalmi érdekekről — a támaszpontokról van szó. Nos, a görög külügyminiszter — mint a londoni zárt tárgyalásról kiderült — megígérte, hogy a görög kormány Ciprus beolvastása esetén biztosítja Angliának a Cipruson épített katonai támaszpontok korlátlan használatát, az athéni kormány — mint Szeuizban a külügyminiszter mondotta — kész ezenkívül más katonai jögeket is biztosítani Angliának a görög szárazföldön abban az esetben, ha megegyezésre jutnak a ciprusi vitában. A törökök ugyanezen értekezletük szerint a jelenlegi helyzet fenntartását akarják, vagyis lényegében az angol uralom fenntartását.

Az amerikai sajtóból kiderült, hogy az Egyesült Államok sem hagyja hidegen a ciprusi viszályt. A New York Times szerint: „A ciprus feletti háromoldalú vita izléstelen és teljesen felesleges. A hisztéria megmérgezi a szövetségesek viszonyát és zavarhatja a Földközi-tenger keleti térségének hadászati egységülését. A NATO dolga, hogy utasítsa tagállamait, hagyjanak fel a veszekedéssel.”

Megnyílt az Országos Mezőgazdasági Kiállítás

Szombaton déleln ünnepélyesen megnyitották az 1955. évi Országos Mezőgazdasági Kiállítást. A megnyitó ünnepségen megjelentek a párt- és kormány vezetői — Apró Antal, Acz Lajos, Dobi István, Hegedüs András, Hidas István, Kovács István, Mekis József Rákosi Máttyás, Szalai Béla, Bata István, Piros László, Matolcsi János, Vég Béla. Ott volt a megnyitáson a Minisztertanács számos tagja, a politikai, gazdasági és kulturális élet sok vezető személyisége. Részt vett az ünnepségen a legjobb termelőszoövetkezetek, állami gazdaságok, gépállomások sok élenjáró dolgozója is.

Mai számból:

Ötezer forintos „védelem“ (3. oldal) — Hajdú-Bihar harmadik a gabona-begyűjtésben (3. oldal) — Varga Benedek: Egy nyári esten... (4. oldal) — Kiváló sztahanovistánk nyomában: Géder Sándor négy esztendeje (5. oldal) — Makai Károly: A felbujtó (6. oldal) — Rádióműsor (6. oldal) — Párizsi élmények (7. oldal)

Erdei Ferenc földművelésügyi miniszter beszéde

Erdei Ferenc földművelésügyi miniszter bevezetésében a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa nevében köszöntötte a megjelenteket, majd a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének 1955. június 8-án hozott, a mezőgazdaság szocialista átszervezésének és a mezőgazdasági termelés fellendítésének további feladatairól szóló határozatáról beszélt.

Ez a határozat — mondotta — félreérthetetlenül tisztázza mezőgazdaságunk fejlesztésének programját és — leszámolván az e téren uralkodó káros jobboldali nézetekkel, helyreigazítva az 1953. decemberi határozat egyoldalúságát — kettős feladatot tűzött meg: a mezőgazdaság szocialista átszervezésének és a mezőgazdasági termelés fellendítésének.

A mezőgazdasági kiállítás bemutatja a két új magyar gyártmányú erőgépet

Ez a kiállítás megmutatja, hogy már elértük azt a fokot, hogy a Szovjetunió, Csehszlovákia és a Német Demokratikus Köztársaság gépiparának segítségével, főleg azonban a magyar mezőgazdasági gépgyártásra támaszkodva a mezőgazdaság minden döntő munkafolyamatát képesek vagyunk gépesíteni.

Kiemelkedő eseménye a magyar mezőgazdasági gépgyártásnak, hogy ezen a kiállításon már bemutatathatjuk mezőgazdaságunknak azt a két erőgépet, amely alapja és fő eszköze mezőgazdaságunk gépésítésének:

A DT-413 jelű, kisebb sorozatban már gyártott lánctalpas traktort és a mintapéldányokban gyártott s most kipróbálás alatt lévő M-25 jelű Univerzál traktort.

Mezőgazdaságunk másik legfontosabb eredménye, hogy kiállításunk az állami gazdaságok, a termelőszoövetkezetek és a gépállomások munkájának olyan eredményéről adhat számot, amelyek kétségbevonhatatlanul és kezeltfoghatón bizonyítják a szocialista nagyzemmi gazdálkodás fölényét az egyéni parcellagazdálkodással szemben.

A kiállítás azonban azt is tanúsítja, hogy az egyéni gazdálkodás termése is lényegesen emelkedett a mezőgazdaság fejlesztésére döntően kiható határozatok óta.

Országunk kukoricatermése kitűnőnek ígérkezik

A kedvező tavasz ellenére viszonylag kedvezőbb volt az időjárás a kukorica-termelésre, ennek megfelelően országunk kukoricatermése kitűnőnek ígérkezik. Az eddigi becslések alapján minden reményünk megvan arra, hogy a legjobb gazdaságok kukorica vetésterületük átlagában 50-55 mázsa csöves termést, kiemelkedő táblákon pedig 65-70 métermáza csöves termést érnek el, ami hektárra számítva körül-

lendítésének együttes megvalósítását.

E határozatok útmutatásait, megvalósult eredményeit és a kitűzött célok elérésének további lehetőségeit és feladatait mutatja meg ország-világ előtt ez a kiállítás.

A legfőbb, amit a kiállítás mutat, hogy

országunk — a munkáspárti szözettség szilárd erejére támaszkodva — a mezőgazdaság gépesítését új, ugrásszerű fejlődést tett az elmúlt évekhez képest.

Ez együttesen tanúsítja a mezőgazdaság fejlesztése érdekében 1953-ban kitűzött termelésfejlesztési program megvalósulását s az ezévi határozatokban megszabott iparfejlesztési politikánk sikerét.

A kiállításon megmutatja, hogy már elértük azt a fokot, hogy a Szovjetunió, Csehszlovákia és a Német Demokratikus Köztársaság gépiparának segítségével, főleg azonban a magyar mezőgazdasági gépgyártásra támaszkodva

A mezőgazdaság minden döntő munkafolyamatát képesek vagyunk gépesíteni.

Kiemelkedő eseménye a magyar mezőgazdasági gépgyártásnak, hogy ezen a kiállításon már bemutatathatjuk mezőgazdaságunknak azt a két erőgépet, amely alapja és fő eszköze mezőgazdaságunk gépésítésének:

A DT-413 jelű, kisebb sorozatban már gyártott lánctalpas traktort és a mintapéldányokban gyártott s most kipróbálás alatt lévő M-25 jelű Univerzál traktort.

Mezőgazdaságunk másik legfontosabb eredménye, hogy kiállításunk az állami gazdaságok, a termelőszoövetkezetek és a gépállomások munkájának olyan eredményéről adhat számot, amelyek kétségbevonhatatlanul és kezeltfoghatón bizonyítják a szocialista nagyzemmi gazdálkodás fölényét az egyéni parcellagazdálkodással szemben.

Országunk kukoricatermése kitűnőnek ígérkezik

A kedvező tavasz ellenére viszonylag kedvezőbb volt az időjárás a kukorica-termelésre, ennek megfelelően országunk kukoricatermése kitűnőnek ígérkezik. Az eddigi becslések alapján minden reményünk megvan arra, hogy a legjobb gazdaságok kukorica vetésterületük átlagában 50-55 mázsa csöves termést, kiemelkedő táblákon pedig 65-70 métermáza csöves termést érnek el, ami hektárra számítva körül-

mindenesetre arról tanúskodik, hogy

mind a tenyésztett szarvasmarhafajtákban, mind a tenyésztés feltételeiben olyan lehetőségeink vannak, amelyeket ha általában ki tudunk aknázni, szarvasmarhatenyésztésünk tej- és húshozamát nagymértékben képesek leszünk növelni.

Ez a kiállítás híven tükrözi országunk sertésenyésztésének igen nagyarányú fejlődését. Maga az a tény, hogy

nagyobb a sertésállományunk, mint bármikor a korábbi időben, azt bizonyítja, hogy mind a sertésenyésztés, mind a sertésállomány legfőbb takarmánybázisának, a kukoricának a termelése erőteljesen és egészségesen fejlődött.

A kiállításban bemutatott sertésállomány mind a mangalicállományban, mind a fehér és fekete hússzertés fajtákban lényegesen magasabb színvonalat képvisel, mint az elmúlt évi kiállítás.

Ezek a kiemelkedőbb eredményei mezőgazdaságunk fejlődésének, amelyeket lehetne még tovább is folytatni — azonban együttesen az összes eredmények sem fedhetik el azt a tényt, hogy a jó eredmények mellett mezőgazdaságunkban még sok területen komoly elmaradás van és

az útmutató határozatokban kitűzött célok elérése érdekében még nagyon sok tennivalót kell tennünk.

A kiállítás a legjobb eredmények bemutatásával és az

Látogassák, tanulmányozzák minél többen a kiállítást

Azok az eredmények, amelyekkel szocialista nagyzemünk, termelővezetési gazdaságaink, gépállomásaink és állami gazdaságaink ezen a kiállításán dicsekedhetnek, a legjobb érvek amellett, hogy egyénileg dolgozó parasztágunk akkor eslelszik helyesen, ha felismerve mezőgazdaságunk, parasztágunk jövőjének egyetlen lehetséges útját — minél előbb a nagyzemmi társas gazdálkodás útjára lép.

Ezekben a napokban fejeződik be az idei gabonatermés betakarítása, most kezdődik az őszi betakarítása és előtűnik állnak az őszi vetési munkák.

A jövő évi termés alapjait most kell leraknunk,

állattenyésztésünk jövő évi hozamának alapjaként most kell gondoskodnunk olyan takarmánybázisról, amely biztos alapja lehet a növekvő hozamoknak. A kiállítás éppen ebben, a jövő termés szempontjából döntő, időszakban bocsátja mezőgazdaságunk dolgozóinak a rendelkezésére. Mind azt a tanulnivalót, amit eddigi eredményeinkből, tapasztalatainkból meríthetünk. Az Országos Mezőgazdasági

ilyen eredmények elérését biztosító módszerek ismertetésével mindenesetre arról tanúskodik, hogy szinte

határtalan lehetőségei vannak mezőgazdaságunk további fejlesztésének és a megkezdett úton haladva képesek vagyunk a következő időszakban elérni mindazokat a célokat, amelyeket második ötéves tervünk mezőgazdaságunk elé tűzött.

Különösen van néhány olyan területe mezőgazdaságunknak, ahol legnagyobb a feladataink, és ahol különösen fel kell használni az élenjárók tapasztalatait és tovább kell fokozni azokat az erőfeszítéseket, amelyek a termelés legdöntőbb feltételeinek a megteremtését, állandó erősítését és fejlesztését szolgálják.

Takarmánytermelésünk a kukorica idej jó termése mellett is nagyarányú fejlesztést követel mind a szalás, mind a szemes takarmány termelése terén, mind pedig a takarmányra való felhasználás tekintetében.

Mezőgazdaságunk gépesítése terén a legfőbb feladatunk, hogy a mind nagyobb számban és mind jobb minőségben rendelkezésre álló gépeink alkalmazását, teljes kihasználását sokkal gyorsabb ütemben javítsuk.

Különösen nagy feladatunk a termelés költségeinek csökkentése és a munka termelékenységének növelése. E téren ugyanis sokkal kevesebb eredménnyel dicsekedhetünk, mint a termés mennyiségét illetően.

Látogassák, tanulmányozzák minél többen a kiállítást

Kiállításnak különösen fontos szerepe van abban, hogy a mezőgazdaság elé tűzött célok megvalósítását szolgálja, mind a távlati tervek megvalósítása, mind pedig különösen az 1956. évi termésünk megalapozásában. Ezért

látogassák, tanulmányozzák minél többen mezőgazdaságunk dolgozóit a kiállítást, ismerjék meg élenjáró példáit, egyéb tanulságait,

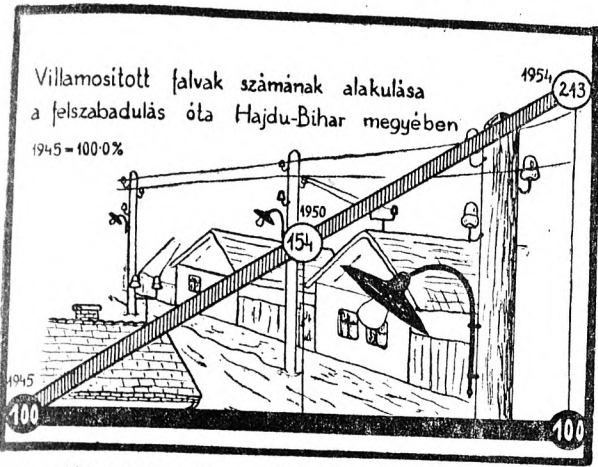
hogy a jövő évben biztosan továbbfejlessék azt, amit eddig elérték s jelentős változás következne be minden téren, különösen azokon a területeken, ahol még elmaradásban vagyunk.

Biztosra veszem, hogy a most megnyíló országos mezőgazdasági kiállítás — híven ahhoz, amit a párt és állami vezetés feladatává tett, szolgálja fogja e célok elérését — fejezte be beszédét Erdei Ferenc földművelésügyi miniszter.

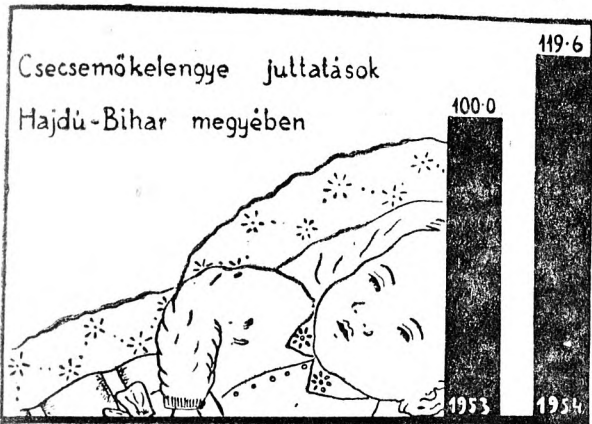
Erdei Ferenc megnyitó beszéde után ezer galamb vitte hírvil az ország minden tájára, hogy megnyílt az Országos Mezőgazdasági Kiállítás.

Ezután a megnyitó ünnepség résztvevői megtekintették a kiállítást,

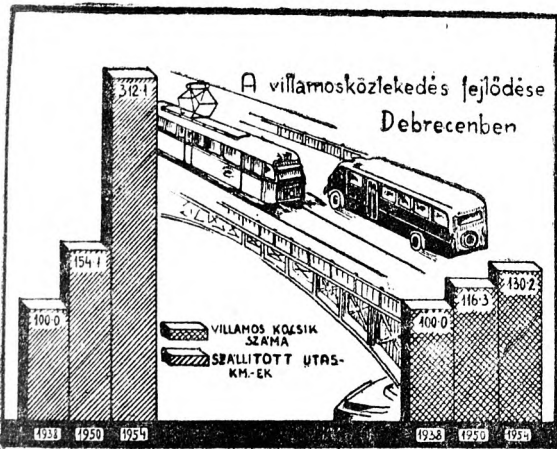
RAGYOGÓ TÁVLATOK — NAGYSZERŰ EREDMÉNYEK

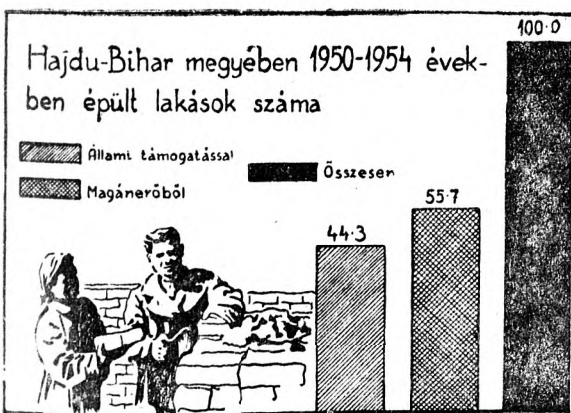
Egyre több Hajdu-Bihar megyei községben gyullad ki a villanyfény. A régi és egészségtelen petróleumlámpákat mindegyiket az egészséges és korszerű világítás váltja fel. Csak az öt éves terv időszakában 21 község, 11 állami gazdaság és 30 termelőszövetkezet kapott villanyt a megyében. Jellemző a villamosítás ütemére, hogy a felszabadulás előtt 30 évig nem végeztek el annyi bekötési és szerelési munkát, mint az utóbbi 10 évben.

Az öt éves terv időszaka alatt nagymértékben javult megyénk egészségügyi és szociális ellátása. A születések számának növekedését és a csecsemő halálozás csökkenését az állam részéről megnyilvánuló különleges gondoskodás segíti elő. Az ingyenes orvosi kezelés mellett az újszülöttek részére is ingyen kelenyét kapnak az anyák. Hajdu-Bihar megyében csak az 1953-as és 54-es évben 22 678 ingyenes csecsemőkelenyét utaltak ki. Ebből Debrecenben 5 és fél ezren részesültek állami juttatásban.

A háború nagy pusztítást végzett Debrecen város villamos-parkjában. A kocsiállomány csaknem teljesen megsemmisült. Az elmúlt tíz évben a DVV dolgozói nemcsak a roncskocsikat építették újjá, de női tiszteleggyel a forgalomban lévő villamosok száma. Az öt éves terv időszakában hét új motoroskocsi készült. Sűrűbb lett a járatok száma. Az utasforgalom aránya 1954-ben 300 százalékkal szárnyalta túl a háború előttiét.

Pártunk és államunk nagy gondot fordít a dolgozók lakásviszonyainak javítására. Az utóbbi években épült lakások közel 45 százalékát állami támogatással építették fel a dolgozók. Hajdu-Bihar megyében is lépten-nyomon megnyilvánul ez a segítség. Az öt éves terv utolsó 12 hónapjában több mint 1000 új lakásból 600 állami támogatással került tető alá. Debrecenben is évről évre nő a lakásépítésre hitelt igénylők száma.

KIVÁLÓ SZTAHANOVISTÁK NYOMÁBAN

GÉDER SÁNDOR NÉGY ESZTENDEJE

Egy embert keresek, aki 1949-ben huszonnégyszerezen túlteljesítette normáját. Egy kőművest, akinek első sikerei egybe esnek a magyar sztahanovista mozgalom születésével. Hol is találkoztunk először? Igen... igen... A Szabó Kálmán utcán. Esős decemberi délután volt. Igaz, csak néhányan álltunk körüött, de ahogy **Kotra Mihály**al együtt dolgozott, az egész országnak, de mindenkinek előtt Szatlinnak szólt. A nyers fal vörös gádra úgy magasodott akkor az ég felé, mint mindennél beszédesebb állásfoglalás a születő új és haladó mellett...

A Szabó Kálmán utcai híres kőműves azóta sok földet, sok utcát bejárt.

Házak és üzemek nőttek ki a keze alól,

sok tervet valóra váltott, de valahogy híre nem emelkedett. Nemrég még vihar is kavargott körülötte, hogy maradjon, csak a saját érdekével törődjen, aki nem igen szereti a fiatalokat. De hol van, hol dolgozhat jelenleg a Hajdu-Bihar megyei Építőipari Vállalat egyik leghíresebb kőművese? Elmegegyek a Benedek térré, nem találom. A Szabadság úti építkezésnél sem tűnik fel, szikár, kissé hajlott alakja. Végre a Ruhagárban, az épülő új kázanház tetőjén vakolókánál és függőknél a kézben. Rám mosolyog az öreg **Géder Sándor**.

Munkabírásával és szorgalmával most sincs baj. De a híre... Alig leplezett megbántás rága, s emészté a szívet. Sem öt, sem brigádját valahogy nem becsülik meg eléggé. Mikor a szatlini műszak véget ért 2000—2400 százalékos teljesítményéért, ird és mond

39 forint hűségjutalmat kapott. Még

három liter borra sem futotta ebből a pénzből.

Pedig nemcsak **Kotra Mihály**, de a **Kossuth-díjas Laboncz Mihály**, sőt átmenetileg **Kiss István** is az ő brigádjában dolgozott. És ahol **Géder Sándor**ék megfordultak, akár a honvédkórház építkezésén, akár másutt, mindenütt szárnyra kapott a hír, itt vannak a „motolakeztek”.

Az 1952-es és 1953-as év: a **Vörös Hadsereg** útján, majd a **Sámsoni** és a **Postakert** utcán találja a brigád tagjait. A létszám ugyan folyton változott, de a szellem és igyekezet sohasem. A legjobb szovjet kőművesektől átvett gyorsfalazási módszer sem vesztett lendületéből. Azonban... És itt jutunk el ahhoz a bizonyos nézeteltéréshez.

A brigád tagjai 1952-ben valóban csak a szakma elismert művelőivel akartak dolgozni. Egy darabig **Géder Sándor** is belesett ebbe a hibába. **Oláh Júlán** (ezen a szorgalmas és igyekező kőműveslányon) kívül nem akartak más fiatal soraikba fogadni. De csakhamar megtört a jég. A szakma jövője, a holnapokért ez volt a felelősség, a maradiakat is jobb belátásra bírta. És **Géder Sándor** gondolt egy merészet. Tizenkét fiatalit gyűjtött maga köré, akiknek legelőbbje ma már, ha nem is a Hajdu-Bihar megyei építőipari Vállalatnál, de mindenesetre itt a megyében sztahanovista lett.

Sokan elismert és kitüntetett dolgozók már ekkor, azonban **Géder Sándornak** csak

1953-ban tűzik fel az első sztahanovista csillagot a mellére...

No, mindegy — gondolja az öreg — az ünnepsz év után,

az első csillag mellé bizonyára majd hamarabb megjön a második... Hát megjött, de csak két évi késéssel...

Itt újra olyan dolgok következnek, amelyek elgondolkoztatják az embert. Tavaly a brigád tagjai, **Farkas János**, meg a többiek **Nagykállóban** dolgoztak. Allandóan túlszárnyalták a sztahanovista szintet, de azzal a felkiáltással, hogy éljenek a műszakiak is, a 48 órás hetet 56 órában számolták el. Mondani sem kell, hígult így a teljesítmény, amelynek levét — már csak a „szakma kiváló dolgozója” cím feltételeit tekintve — bizony **Géder Sándor**ék „itták meg”. Vagy vegyük az idei évet. 1955 januárjában a ruhagári építkezésnél 161 százalékos átlagteljesítményt ért el a brigád, de a központban csak 139 százalékról vettek tudomást. Több fontos papír elveszett és hiába van meg a munkahelyi napló, az sokak szerint kevés a bizonyításhoz! Eppen a fentiek miatt **Géderék** a „kiváló dolgozó” kitüntetést kapták meg, holott, ha a szóbanforgó galibák nem jönnek, ma már magasabb elismerés és persze az ezzel járó fizetés is a zsebükben lenne.

Persze sem mi, sem más nem állítja, hogy a **Géder brigád**nak nincsenek hibái. Nem akarunk senkit sem szentté avatni. De látni kell, hogy a visszas és az elhamarkodott intézkedések bizony meg a legjobbaknak is kedvét szegik. **Géder Sándorék** is így vannak most valahogy. Fáj nekik az utóbbi években nyilvánvalóvá lett mellőzés. Mondjuk meg, jogosan. Hiszen a Ru-

hagárban sem teljesítettek még sohasem 140 százalékot alatt. Sőt

egy héttel a határidő előtt átadták a most bővített déli szárny első emeletét,

nem is beszélve arról, hogy az összes javításokkal december helyett már november végére készen lesznek.

Több megbecsülést hát az ilyen igyekezetnek. **Géder Sándornak**, **Farkas Jánosnak**, **Toth Józsefnek**, **Fegyveres Istvánnak**, meg társainak! A Sztahanov-mozgalom egyik élető ereje épp az a széleskörű bizalom és elismerés, amely körülveszi az ilyen dolgozókat. Egy percig sem közömbös tehát, hogyan és miképpen bánunk a dícsért fegyverrel. Ha már a vállalatnál nem is, de a Ruhagártól 2—200 forintot kaptak az átálkításnál dolgozó kőművesek. Akárhát megnevezhet, hatalmas emelések bizonyult ez. A Hajdu-Bihar megyei Építőipari Vállalat vezetői is sokat tanulhatnak a **Domb utca**tól, sokat, különösen a tekintetben, hogyan becsülik meg **Debrecen** legnagyobb könyvnyomipari üzemében az embereket.

A beszélgetés végén meg néhány pillanattal álldóztunk **Géder Sándorral**. Augustus utolsó napja van, könnyű fény ragyogja be a háziót. A szomszédos munkatemből felhallatszik a varrógépek egyenletes kattanása. Milyen szép és egyszerű hivatás, a béke ilyen fegyvereinek rakni fészket. Talán **Géder** elvárás is erre gondol, míg a brigád további terveit,

az élénk társuló jövőt azonnal felvázolja.

Igen, néhány hónap és már a második öt éves tervet formáljuk tetteinkkel... —cs—

ÉLETET MENTŐ CSODÁS GYÓGYSZEREK

(morfin, kodein, narkotin, papaverin, valerin, stb)

KÉSZÜLNEK A MÁKGUBÓBÓL

Idestova két hete tart Hajdu-Bihar megyében és Debrecenben a mákgubó gyűjtése. Az idei máktermelést a kedvező időjárás nagyban elősegítette, ennek következménye, hogy a száraz és kis-csépelt mákgubó összehordásával a tiszavasvári Alkaloidgyár egész évi üzemeltetését biztosítottak tekintetbe.

A mákgubó gyűjtés

lendületet munkáját a falusi földműveszövetkezetek végzik, szívből kitartással. A községekben nap-nap után újabb szorgalmas csoportok kapcsolódnak be a „Gyűjtsd a mákgubót” mozgalomba. Főként az iskolai fiatalok, a pedagógusok vezetése alatt járják a házakat és zsákokba, kosarakba szedik össze a máktermést „hulladékát”, a mákfejet. Hármasszázalékos a gyűjtésben résztvevő iskolás gyermekhad, pénzük a termelő a régen szemébe dobott mákgubóért és gazdagodik az ország, a mákfejből kivont gyógyszer alapanyagok exportjára.

A gyűjtés munkájának eddigi állásáról még kevés adat áll a **MESZÖV** kereskedelmi osztályának rendelkezésére, de a befutott első jelentésekből máris megállapítható, hogy a megyében az eredmény túl haladja a tavalyit. Hajdu-Bihar jelentősebb máktermelő helyei Debrecen-Szepes, Sáránd, Pocsaj és Tiszacsépe, ahol már a mákgubó gyűjtését a tavalyi időben is jól megszervezték. A vezető községekben kívül jelentős eredmények várhatók Hajdúszoboszlóról, Polgárról, Mikepércséről és Kismarjáról. A hét végéig az első eredmények ezek: Pocsaj 100, Debrecen-Szepes 60, Sáránd 55, Polgár 50, Tiszacsépe 50 mázsa. A további kilátások annyira biztatók, hogy az idei 15 vagonos előirányzatot Hajdu-Bihar megye közvéleménye könnyen elérke, ha a begyűjtésre alakított falusi szervezetek működését a tanácsok vezetőinek felelősségteljes ellenőrzése fogja kísérni.

Tudvalévő

a tiszavasvári Alkaloidgyár dolgozói és a debreceni **Kossuth Lajos Egyetem** Szerveskémiai Intézete között szocialista szerződés áll fenn, hogy a haladó tudomány vívmányait segítsék ezt az értékes magyar iparágat.

Makleit Sándor, a Szerveskémiai Intézet tanársegéde, a következő tájékoztatást adta: — Az a plakát, melynek

felhívó szava „Gyűjtsd a mákgubót, gyógyszer lesz belőle” ma már többet jelent, mint éveket ezelőtt. A valóságot jelenti, mely felüli a zseniális magyar növénykémikus, **Kabai János** találmányának tökéletesítését, a gyógyszervegyészet sokirányú tevékenységének forradalmasítását és a betegek millió fájdalmas kínjainak enyhülését. Ha megállunk a tiszavasvári Alkaloidgyár előtt, először a nagy feltaláló felmerhetetlen értékű gondolata jut eszünkbe, hogy a száraz mákgubó is megtartja az ópiumnedv értékes és veszedelmes hatóanyagait.

Aztán látjuk, hogy a gyár előtti vagonok hosszú sorából tűnemenyes gyorsasággal tűnik el egy vastag csővön át a mákgubó, a kémiai műveletek c-davilágába fut tovább az út a megörles, pormentesítés, osztályozás után a diffúzorok ölelő karjaiba. Majd a további vegyi eljárások következnek, de az anyag még mindig távol áll attól, hogy orvosságnak nevezzük. A további eljárást szorgoskező munkáscsoportok közreműködése végzi, míg aztán előtűnik állanok életünket mentő csodás gyógyszereink, a morfin, a kodein, a narko-

tin, papaverin, valerin, thebain stb., melyek mind a régi-gében lebecsült mákgubó termékei.

— A Szerveskémiai Intézet egy csoportja **Pognár Rezső** **Kossuth-díjas** akadémikus vezetésével évek óta azon fáradozott tudományos gondossággal, hogy minden segítséget megadjon a gyár dolgozóinak. Ez a szocialista együttműködés a két intézmény között igen hasznosnak bizonyult. Mi dolgoztuk ki a morfin jobb hatásfokú kinyerését és a thebaint, mely értékes alapanyaga más gyógyszereknek, ezt intézetünk szedte ki (dolgozó) a mákgubóból. De több más gyógyszernek ipari előállítását is átadta a Szerveskémiai Intézet a tiszavasvári gyárnak, bizonyítékul annak, hogy a szocialista szerződés létrejötté helyénvaló és értékes volt. Ime: egy kezdetben semmitmondó plakát feltárta előttünk a magyar termelés és tudományos élet gazdag oldalait, felhívta a figyelmünket arra, hogy kötelességünk támogatni hazánk iparát.

Az Alkaloidgyár

termelése és exportja olyan mértékű, hogy e téren az egész világon az első között vagyunk. (B. S.)

Munkás-paraszti találkozót tartottak Sápon

Sáp községet a Hajdu-Bihar megyei Földműveszövetkezetek központjának dolgozói patronálják. Már több esetben segítséget adtak, és a továbbiakban is adnak Sáp község dolgozó parasztjainak a mezőgazdasági munkák időbeni elvégzéséhez és a lakosság áru-

ellátásának javításához. A barátság elmélyítése érdekében a **MESZÖV** dolgozói az elmúlt vasárnap Sáp községben munkás-paraszti találkozót rendeztek. A munkás-paraszti találkozó a **MESZÖV** mintegy 70 dolgozója vett részt. A vendégek jól felkészül-

tek a találkozóra. A sportműsor délelőtt 10 órakor vette kezdetét, amikor a város és a község dolgozói sakkversenyt rendeztek. A sakkverseny után asztalitenisz versenyre került sor. Majd ebéd után a férfi és női röplabda csapatok mértek össze erejüket. Sáp la-

kosságát a sportműsor számai közül legjobban a labdarúgó mérkőzés érdekelte. A mérkőzés után szaoadteri előadásra a **MESZÖV** kultúrbrigádja 2 óras műsort adott a tanácsbáza udvarát teljesen megtöltő közönségnek. A műsort nagy tetszéssel fogadták Sáp dolgozói,

A FELBÚJTÓ

Gazsó Berzi, volt hetven holdas kulák már mindent megpróbált a felszabadulás óta. Cselédei otthagyták. Az adót nem bírta fizetni, ezért adta le földjét az államnak. Jól ismerték a faluban, rávazs ember hírében állott.

TANYAJA a múltban csendő pihenő volt. Sokat iszogattak itt esténként a tisztihetivel. Ilyenkor arról folyt a szó, hogy a környék lakosai közül kit kell megverni, és akkor azt másnap biztos, hogy kékre zöldre verték a csendőrék.

De bizony a felszabadulás után nagyon rá járt a rúd. Egyszer már internálva is volt, mert megvezette a cseplési ellenőrt. Utána építkezéseken dolgozott, úgy, hogy éveket nem látták a községben. Egyszer csak — éppen a múlt esztendőben — visszatért a kuliák. Bérlet három hold földet és ki tudja miből, vásártíz tizenöt südőt, és ezzel kezdett kupéckedni. Hízlat, vet, eladott a heti vásárokon mindig ő csinálta a legnagyobb tenyér- és csapkadást az utóbbi időben. Anyagilag elég gyorsan összeszedte magát. Esténként el-eljárt a helyi földművelés-vevetezi korcsmába, ahol már egyes dolgozó parasztok sem néztek kuláknak. Úgy véteik, mint dolgozó parasztok. Gazsó pedig, hol az egyiknek, hol a másiknak fizetett egy-egy pohár sört vagy bort.

E GYIK ESTE, éppen a nap, amikor megjelent a napi sajtóban is, hogy ki kell aiktítani a gyorscéplés érdekében a közös székület, Gazsó is elment a szövetkezeti kocsma. Ezen az estén a kocsma elég kihalt volt. Ha be is jött valaki, csak éppen felhajította az italt s már ment is. Szorgos volt a munka, a hét végén kezdik a hordást.

Gazsónak sehogyan sem ment a fejebe, hogy az egy hold búzakeresztjét nekji is a közös székületbe kell vinni, nem a lakására. Elment a tanácselnökhöz is, de az elég határozottan elutasította, bár megmagyarázta, hogy sokkal több veszély fenyegeti az udvaron, mint a közös székület. Gazsó tudta, hogy igaz van a tanácselnöknek, de mégis bosszantotta, hogy most nem lehet úgy, mint a múltban, amikor az előjáróság — ő maga is tagja volt a képviselő testületnek — nekji nem nagyon parancsolt.

Ahogy ott ült, igen eltöprengett, de felcsillant a szeme, amikor meglátta a kocsmába lépő Molnár János öthoidas újjagdát, aki nekji egykor húszéves cseledej volt. Oda inette magához. Kezet fogtak — talán először az életben.

— Ülj le, szervusz, de régen láttalak, meséld már el hogy élsz? — szólott Gazsó.

Molnárból most kiömlött minden keserűség. Elmondta Gazsónak, hogy nagyon mérgező. Nincs fogata, a földje éve óta alig terem. És ma, amikor már éppen befejezte az aratást, megkérdezte az arra járó tanácselnöktől, hogy ezt a másfél hold búa keresztjét elcséplhetné-e az udvaron? De a tanácselnök nemmel választott, miközben megmagyarázta a közös székület előnyeit.

G A Z S Ó csak éppen erre várt. Rögön le is csapott Molnárra, akár a hiéna. — Ez már igazságtalanság! Mert én azt megérted, hogy nekem, aki nagygazda voltam, nem engedik az udvarra hordani a gabonát, de hogy nekem... akik mindig szegény emberek voltak. De azért ne hidd, hogy senkinek sem engedek meg az udvarra hordást. A tanácselnök sógorának, na meg a Siposnének csak megengedték. Tudod, ki a Siposné? Aki az ura tavaly felakasztotta magát. No, de miért is ne engedték volna, hogy az udvarra hordjon, hiszen jóbán van a községi párttitkárral, de

sorolhatnám még neked tovább is...

Gazsó tudta, hogy a tanácselnök sógorának, és Siposnének olyan nagy az udvara és olyan lehetőségeikkel rendelkeznek, amelyek megengedik a rendelkezésben előírtakat, de azt még maga sem tudja, hogy honnan találta ki olyan hirtelen, hogy Siposné és a községi párttitkár szerelmi viszonyt folytatnak.

Gazsó mindezt egy lélekzettel mondta el a maradi gondolkodású és befolyásolható Molnárnak.

A B E T Y Á R I S T E N I T — vágott Molnár az asztalra. — Szóval így állunk? Nekem nem lehet? A barátoknak, sógoroknak, annak igen? Na majd én megmutatom, hogy itt nem lesz közös székület! Majd én beszélek a parasztokkal, és megmondom nekik az igazat!

Gazsót végtelen boldogság járta át. Emberére talált, akit sikerült a tanácselnök és a párttitkár ellen bősztítenie. De mindjárt meg is ijedt: mi történik akkor, ha ez az ostoba Molnár az ő nevét is kikiabálja? Akkor bizony nagy bajba lesz, mert elviszik a rendőrök. Na, még csak ez hiányoznék... Mindjárt meg is magyarázta Molnárnak.

— Nézd János, én tudom, hogy te milyen becsületlen ember és milyen jó munkás vagy. Hiszen ismerlek. De arra kérek, ne mond azt meg senkinek, hogy ezeket tőlem hallottad. Hiszen tudod, azt mondanék, hogy ezt kulák mondta, hazugság az egész és a végén csak te maradsz szégyenben. Neked sem lenne jó, ha rád sütnék, hogy kulákkal cimborálsz. Tudod milyen ez a mostani rendszer,

— Legyen nyugodt Berzi Bátyám. Nem mondom én meg senkinek, hogy magától hallottam, de az biztos, hogy már szombaton behozdok az udvarba, a kutya istenit!

— Nézd János — mondta Gazsó — lehet, hogy megbüntetnek, ha az udvarra hordod a keresztjeidet, de a büntetés én kifizetem neked. Ezzel eljérujúk azt, hogy minden paraszta az udvarra viszi a gabonát és mindenki téged fog dicsegni, hogy látjátok, ha Molnár meg nem kezd az udvarra hordást, most mindnyájan közös székületbe cséplhetünk.

Gazsó, mint aki jól végezte dolgát, kifizette a Molnár itallát is és elégedetten eltávozott.

Másnap délelőtt — a tanácselnök nem tudta mire vélni a dolgot — olyan volt a község, mint a megbolygatott méhkas. Egyrészt után jöttek a parasztok, hogy csakis a saját udvarukba hordják a gabonát, másrészt nem csépelnek, csépeljenek a kulákok a közös székület. Vérték az asztalt a tanácselnök előtt. Kibájták, hogy a sógorának, meg Siposnének, a párttitkár szeretőjének megengedte az udvaron való cséplést, de nekik nem. Már pedig ők nem hordanak csak az udvarra.

I G Y F E N Y E G E T Ő Z N E K az egyszerű dolgozó emberek és elsőnek csakugyan Molnár János öthoidas kispaszt vitette be fuvaros szekérrel udvarába a búzakeresztjeit. Erre, mint akik megkerülettek, szombaton egész nap, vasárnap és még éjjel is mindenki hordta a gabonát az udvarra. A párttagok azonban, akik egyéniileg gazdákkodtak, mégis a közös székületre hordták.

A tanácselnök tudomására hozta a pártbizottság vezetőjének a községben eluralkodott „mozgalmat”. A legjobb néprevelők azonnal megkezdették a felvilágosító munkát. Végül is a párt került ki győztesen ebből a harcából. Sikerült a dolgozó parasztoikkal megértetni, hogy a közös székület való cséplés saját előnyüket jelenti.

A P Á R T T I T K Á R közölte észrevételét a tanácselnökkel: ez nem volt más, mint egy jól sikerült kulák agitáció.

Szólni kell a rendőrségnek is, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket, derítsék fel, hogy kik azok a kulákok vagy spekulánsok, akik megzavarták a közös rendjét. A közös kulákkjai, akik előbb kárörvendően nézték a párt erőfeszítéseit, most már úgy jártak az utcán, mint akik círomot ettek.

Gazsó boldog volt annak tudatában, hogy sikerült megzavarni a község nyugalmát. Amikor Molnár elment hozzá, akkor átadott neki kétszáz forintot. Ennyire büntették Molnárt és még néhány gazdát. Ezután hosszasan magyarázta, hogy az egész helyzetnek, meg a megszorításoknak a párttitkár az oka, aki előbb el akarja venni a dolgozó parasztok kenyerét a közös székület, hogy utána az éhes parasztot a termelőszövetkezetbe tudja hajtani. Egy kis bevezető után így szólt:

— Mondj János, megmernéd-e venni a párttitkár?

— Miért verném meg Berzi bátyám? — kérdezte Molnár. — Hiszen még sohasem beszéltem vele.

— Ej, látom, hogy nem érted az egészet! Arról van szó, ha én verném meg, mint kulákot, azonnal felakasztanának. Azt mondanák, terror-cselekményt követtem el, de ha te vernéd meg, és azt kiabálnád nekik, hogy „na az anyád istenit, hát te akarsz itt termelőszövetkezeti fejlesztést...”, akkor téged nem büntetnek meg, mert tudják, hogy ragaszkodol az öt hold földedhez.

B E R C Z I B Á T Y Á M, én ezt nem merem megtenni! Felek, hogy elvisznek a családomtól.

— Ostoba! — fakadt ki Gazsó. — Akkor visznek el a családomtól, ha majd a kromnikisták kolhozába belépetnek. Majd meg tudod!

— Nem!!! Nem merem vállalni!

— Ugy, hát így állunk? Na de majd én megírom egy névtelen levélben az illetékeseknek — fenyegette Gazsó —, hogy a közös székület ellen te agitáltál, és a párttitkár, meg a tanácselnöket te rágalmaztad!!!

— De hiszen ezt maga mondta Berzi bátyám!!!

— Hülye! — vágott a szavába Gazsó. — Ki hallotta? Kivel tudod bizonyítani? De azt mindenki tudja bizonyítani, hogy a közös székület ellen te agitáltál! Erre nem gondolsz, mi? Így nem hagyd itt a családot!

Molnár mosmár rettentően megijedt, majd nyoszorógvé azt mondta: — Hát jól van. Elvállalom, de adjon tanácsot is most már, de olyant, hogy nekem, vagy a családomnak nehogy baja legyen.

— Ide figyelj! De a szádrakat lakat! Tudod, hogy vasárnap délutánként, amikor a párttitkár az anyjához megy a falu végére, mindig betér a feleségével a földművelésvevetekezeti italboltba, ahol megiszik egy pohár sört.

T E M E N J O D A H A M A R A B és igyál meg néhány pohárral, hogy mások is tudják bizonyítani, hogy ittas voltál. Tudják rólad, hogy te józanul nem csinális ilyen, és mások is melletted lesznek. Később hívatkozz arra, hogy részeg voltál. A rendőrségen kihallgatnak és egy-két óra múlva el is engednek. Másnap pedig majd elmegy a párttitkárhoz és bocsánatot kérsz tőle.

A „kioktatás” után Gazsó benyult a zsebibe.

— Na, itt van még egy százas és eredj haza.

Gazsó elégedetten dörsölte a markát, hogy majd ad ő a tsz-t szervező párttitkárnak. A községben vannak még jól felhasználható emberek, csak meg kell őket keresni, kiutagotni a gyengéjüket úgy, mint ennek a Molnárnak is,

Molnár pedig sokat sóhajtozott azon, hogy vajon hogyan sikerül a terve. Azon a héten elment többször is a földművelésvevetekezetbe és szemlélte tartott a pult előtt, hogy hogyan is támadja majd meg a párttitkár.

V A S Á R N A P Molnár sietett az ebéddel és azonnal elment a szövetkezeti italboltba. Előbb csendesen iszogatót, de abban az időpontban, amikor a párttitkár várta, egyre idegebb lett és amint az ajtón belépett, máris odakialkította:

— Na híres, te akard a községben elvenni a kispasztok földjét?

— Ugyan, Molnár szomszéd... Mi nem vesszük el a földjét senkinek sem. A tsz-be is csak a szigorú önkéntességgel elvén engedjük belépni a dolgozó parasztokat, — így szólt nyugodt szavakkal a párttitkár és ezzel le is ült feleségével, egy asztalhoz és kért két pohár sört.

Molnár most már valóban ittas volt, de mint egy filmet peregni, úgy látta maga előtt Gazsó kulák arcát, aki szúrós, összezsugrott szemmel biztatja, hogy: „Na János, most vágd fejbe...”

A korcsmában lévőek figyelte csak arra lettek figyelmesek, hogy Molnár, a párttitkár kárt hátulról úgy fejbe vágta a kezében lévő szódás üveggel, hogy az véres fejjel leest a székéről. A párttitkár felesége sikoltozott és neki ugrott Molnárnak. Az éppen újabb ütésre emelte az üveget, de közben ráugrottak és karját hátra csavarva elvitték a rendőrségre. Mások orvosot szaladtak és hamarosan az egész utca az italbolt elé csődült.

A párttitkár időközben magához tért s az előkerült orvos megállapította, hogy bár komoly baj nincs, de ha lentebb éri az ütés, akkor halálos kiemmelű lehetett volna.

Ez időben a rendőrség parancsnoka is megjelent a helyszínen és mind a párttitkár, mind pedig a jelenlevőket kikérdezte az elkövetett cselekmény történetét illetően.

Másnap reggel hallgatták ki Molnárt, aki eleinte konokul tagadt. De arra a kérdésre, hogy miért volt az elmúlt hét kedden este Gazsó Bertalan hetvenholdas kuláknál, Molnár elsápadt és töredelmes vallomást tett.

Molnár vallomását jegyzőkönyvbe vették, s utána Gazsót megbilincselve elővezették és elvitték mindkettőjüket a megye székhelyére.

Az eset nem csak a községben, hanem az egész környékben nagy port vert fel. Mindenről erről tárgyaltak, munkák közben, nappal és este, amikor csak két ember össze akadt. Várták a híreket, hogy vajon milyen lesz a büntetés? Akadtak olyanok, akik sajnálták Molnárt, mások viszont faluszerte híresztelték: „Igy jár az, aki kulákkal cimborál”. Igaz, sajnálták Molnár asszonyát, meg gyerekeit, de annál nagyobb megvetést és gyűlölet töltödt szívéikben a felbújtó kulák iránt.

H O S S Z A B B V I Z S G Á L A T után döntött a bíróság. Molnár Jánost büntetlen előéletére, négy családjára, töredelmes vallomására való tekintettel három évi börtönre ítélték. Gazsó Bertalan hetvenholdas kulákok, életfogytig tartó börtönnel sújtották, felbújtó tevékenységéért.

A vihar elült, Molnárné is megnyugodott s az eset után a dolgozó parasztok szíve és esze az egyetlen helyes út felé fordult.

MAKAI KÁROLY

A Néplap RÁDIÓMŰSORA

VASARNAP

KOSSUTH-RÁDIÓ
4.30—7.59-ig Reggeli zene. — 8: Hírek, 8.10: Edes anyanyelvünk, 8.15: Egy falu — egy nota, 8.55: Fotoamatőrök öt perce, 9: Ünnepi beszéd, 9.10: Hangverseny bányászaink tiszteletére, 10: Vasárnapi tevé, 10.10: Ifjúsági rádiójáték, 11: Új zenei újság, 12: Hírek, 12.15: Jó munkáért — szép muzsikát, — 13.30: Hangos naptár, 14.15: Magyar Rádió szimfonikus zenekara játszik, 15.30: Egy hét a külpolitikában, 15.45: Szív küldi szívnek szívesen, 16.15: Mesél a mikrofon, 17.05: Délutáni muzsika, 17.30: Hírek, 17.40: Kincses Kalendárium, 18.30: Ifjúsági helyszíni közvetítés, 19.10: Vasárnapi tevé, 19.18: Ismertetjük ma esti műsorunkat, 19.20: Az épülő kommunizmus nagy országában, 20: Esti Híradó, 20.20: Helyszíni közvetítés a berlini Allami Opera ünnepélyes megnyitására, 22: Hírek.

PETŐFI-RÁDIÓ
8: Fűvőzene, 8.30: Evangélikus vallásos téra, 9: Tóki Horvát Gyula és zenekara játszik, 9.30: Miska bácsi lemez-ladája, 10.10: Szív küldi szívnek szívesen, 11: Toscanini vezényel VI, 12.17: Könyvű zene, 12.30: A világirodalom humora, 13: Művészelemek, 14: János Vitéz, 15: Beszélgetés Gillettel, László egyetemi tanárral, 15.20: Puszták dala, Vaszly Viktor felolgozása, 16: Földszint V. sor. 7. szék., 16.50: Szimfonikus zene, 17: A Rádió Gyermekeinek házána műsora, 17.40: Délutáni hangverseny, 18.35: Csendőrel, 18.55: Kamarazene, 19.30: Kör-tánc, színes magyar muzsika.

HÉTFO

KOSSUTH-RÁDIÓ
8: Műsorismertetés, 8.10: Zenekari hangverseny, 9.20: A Gyermekrádió műsora, 9.40: A Dohány-utcai általános leányiskola énekkara népdalokat énekel, 10.10: Molnár Klára hegedűl, 10.30: Mesékonyv, 11: Indulók, 11.30: Éjszakai postakocsi, 12.10: Két szerelem, — 12.45: Szimfonikus zene, 13: A városi VIT hangversenyéből, — 14.15: Utóór-híradó, 14.40: Húsz perc könnyű zene, 15.10: Hét zenes kalendárium, 16: Ifjúsági fejtörő, 16.25: Filmolok muzsika, 16.40: Válaszolunk hallgatóinknak, 17.10: Patétikus trió, 17.30: Egy falu — egy nota, 18: Fáklya, 18.30: Körüsművek, — 18.50: Ujtitokklub, 19: Ismertetjük ma esti műsorunkat, 19.02: A Bolgár Zenei Hét megnyitói hangverseny, 20: Esti Híradó, 20.20: Vitézek és hősök, 22.15: Tízperc külpolitika, 22.25: Magyar zeneszerzők, 23.25: A Magyar Rádió népi zenekara játszik, 0.10: Népi zene.

PETŐFI-RÁDIÓ

14: Operaszínek, 15: Újra itt az ősz, 16: Operettszínlepek, 16.15: A Tartós kékért, népi demokráciáért c. lap ismertetés, 16.30: Kuvac dalok, 17: Farkússok énekelnek, 17.25: Szovjet filmdalok, 17.50: Ramor Ervin hegedűl, 18.20: Előadás, 18.40: Szórakoztató zene, 19: Az épülő kommunizmus nagy országában, 19.30: Az első könyv, 19.55: Táncczene, 20.20: Sporthíradó, 20.40: Szecsődgy Irén és Udvardy Tibor énekel,

KEDD

KOSSUTH-RÁDIÓ
8: Műsorismertetés, 8.10: Vidéki népi zenekarok műsora, 9: Indulók, 9.15: Utóór-híradó, 9.40: A Bartók Béla Zeneművelés Szakiskola tanulóinak műsora, 10.10: Könyvű zene hangszerszökökkel, 11: Lányok, aszszonyok, 11.30: A csatlórt árjegyzéke, 11.50: Szimfonikus zene, 12.10: Magyar népi muzsika, 13: Déli hangverseny, 13.30: Operakétfősök, 14.15: Hangverseny gyermekeknek, 15.10: Operettszínlepek, 16: Júlia szép leánya, 16.40: A Magyar Népköztársaság művészei énekkara énekel, 17.30: Szóvjet hallgatóinknak, 17.30: Szív küldi szívnek szívesen, 18.30: Riportmisor, 18.20: Színes csokor, Francia, görög, olasz népdalok és dalok, 18.55: Philantés a nagyvilágba, 19: Ismertetjük ma esti műsorunkat, 19.02: A magyar Rádió énekkarának hangversenye, 19.17: Hangszerek, 19.32: Táncczene új felvételeinkből, 20: Esti Híradó, — 20.20: Bartók-művek, 20.50: Szívárvány, 21.49: Bolgár Zenei Hét, 22: Nézd a tánc nemet, 22.52: A Magyar Rádió népi zenekara játszik.

PETŐFI-RÁDIÓ

14: Népek zenéje, 15: Hanglemez, 15.30: Bolgár Zenei Hét, 16: Magyar népdalok, 17: Melis György énekel, 17.30: Beszélő atlasz, 17.45: Táncczene, 18.30: Az épülő kommunizmus nagy országában, 19: A bolygó holdandl, 21.40: Magyar noták,

SZERDA

KOSSUTH-RÁDIÓ
8: Műsorismertetés, 8.10: Népszerű operaszínek, 9.20: A Gyermekrádió műsora, 9.40: Augustus hónapban tanult dalok ismétlése, 10.10: Zenei anekdoták, 10.30: Ovodások műsora, 11: Kórushangverseny, 11.30: A Sánta-család, 12.10: Táncczene, 13: Toldi Miklós Óbudán, — 13.20: A Magyar Rádió népi zenekara játszik, 14.15: Utóór-híradó, 14.40: 15.10: Táncszínpad, 15.50: Zenekari hangverseny, 16.40: Válaszolunk

hallgatóinknak, 17.10: Riportmisor, szemel a világ körül, 17.25: Bolgár Zenei Hét, 18: A virágzó mezőgazdaság útja a Népszámból a Bp. Vörös Lobogó-Anderlech (Belgium) mérközésről, 19.10: Ismertetjük ma esti műsorunkat, 19.12: Jó munkáért — szép muzsikát, 20: Esti Híradó, Szabadság, színmű, 21.20: Háziorvos — az izomban, — 21.25: Táncczene, 22.15: Tíz perc külpolitika, 22.25: A Magyar Rádió szimfonikus zenekara játszik, 23.43: Lukács Margit énekel, 0.10: Bördalok.

PETŐFI-RÁDIÓ

14: Művészelemek, 14.40: Vidám dallamok, 15.20: Operettszínlepek, 16.20: A diákusok lánynevezőben, 16.40: Régi magyar muzsika, 17.20: Tudományos híradó, 17.30: Délutáni hangverseny, — 18.30: Köznyelvi tanfolyam, 18.50: Klasszikus bécsi operettek, 19.30: Az épülő kommunizmus nagy országában, 20: Bolgár Zenei Hét, 20.40: Operettszínlepek, 21.20: Riportmisor.

CSÜTÖRTÖK

KOSSUTH-RÁDIÓ
8: Műsorismertetés, 8.10: Zenekari hangverseny, 9.20: A holló és a róka, 9.40: Seta Zenei országban, 10.10: A Magyar Rádió népi zenekara játszik, 10.50: Balettezene, 11.30: Két elbeszélés, 12.10: Operaszínek, 13: Hangszerszökök, 13.20: Kálmán Imre operettjeiből, 14.15: A Rádió Gyermekeinek műsora, 15.15: Az épülő kommunizmus nagy országában, 15.55: Szecsődgy Irén és Udvardy Tibor énekel, 16.20: Magyar nyelvújítás, 16.40: Szív küldi szívnek szívesen, — 17.10: Válaszolunk hallgatóinknak, 17.25: Egy falu — egy nota, 17.55: Pálinkás a nagyvilágban, 18: Ismertetjük ma esti műsorunkat, 18.20: Mai operettek, 19: Ismertetjük ma esti műsorunkat, 19.02: Ifjú Pilyélt, 19.30: Bolgár Zenei Hét, 20: Esti Híradó, 20.20: Francia népdalok, 20.40: Szólóénekek, mezelés, 21: Bolgár Zenei Hét, 22: Szecsődgy Irén és Udvardy Tibor énekel, 22.35: Közös dolgaink,

PETŐFI-RÁDIÓ

14: Zenekari muzsika, 14.40: Hósi munkák dala, 15.09: Szórvakoztató zene, 16: Szórakoztató művek, 16: A Gyermekrádió műsora, 17.20: Sporthíradó, 17.45: Szecsődgy Irén és Udvardy Tibor énekel, 18.15: Lengyel ünnepe, 19: Kispolgárok, Színmű 4 felvonásban.

PÉNTEK

KOSSUTH-RÁDIÓ
4.30—8-ig Reggeli zenes műsor, 8.10: Népi zenekarok műsorából, 9: Dalok, 9.30: Rodák műsora, 9.50: Időjelzés, 10: Hírek, 10.10: Zongoraművek, — 10.25: Cembaloművek, 10.30: A Gyermekrádió műsora, 10.50: Az Ókós Macsó, 11: Lányok, aszszonyok, 11.20: Filmzene, — 11.30: Mai operából, 12: Hírek, 12.10: A Magyar Rádió népi zenekara játszik, 12.35: Utóór-híradó, 13: Táncczene, 14.15: A Fővárosi Népi Zenekar játszik, 14.40: Zongoraművek, 15: Hírek — 15.10: Operaszínek, 16: Orosz nyelvórák, 16.20: Sporthíradó, 16.40: Bolgár Zenei Hét, 17: Hírek, 17.10: Előadás, 17.30: Szív küldi szívnek szívesen, 18: Riportmisor, 18.30: Jugoszláv népek dalából és táncból, 19.02: Külpolitika kérdésekre válasszolunk, 19.15: Jó munkáért — szép muzsikát, — 20: Esti híradó, 20.20: Rodák műsora, 21.30: Ipari kommentár, 21.35: Sporthíradó, 22: Hírek, 22.15: Tíz perc külpolitika, 22.25: Táncczene.

PETŐFI-RÁDIÓ

7—11.30-ig azonos a Kossuth-rádió műsorával, 14: Operettszínlepek, 14.50: Népi zene, — 15.30: Orgonaművek, 16: A Magyar Rádió Népi Zenekara játszik, 16.40: Szimfonikus zene, 17.30: Előadás, 18: Délutáni hangverseny, 18.30: Az épülő kommunizmus nagy országában, 19: Bolgár zenei hét, 20: Táncczene, 21.43: Népzene, 22.13: Operaszínek, 23: Műsorzárás.

SZOMBAT

KOSSUTH-RÁDIÓ
4.35—8-ig Reggeli zenes műsor, 8.10: Hangverseny, 9.20: Utóór-híradó, 9.45: Gyermekrádió műsora, 10: Hírek, 10.10: Rádiófilm, 11.16: A szultán, 11.40: Előadás, 12.40: Szovjet együttesek műsorából, 13: Hírek, 12.10: Szórakoztató zene, 13: Népi zenekarok játszanak, 13.40: Hangverseny, 14.15: Zenei irodalmi műsor, 15: Hírek, 15.10: Szív küldi szívnek szívesen, 16: Operettszínlepek, 16.38: Bolgár zenei hét, 17: Hírek, — 17.10: Népi zenekarok műsora, 17.40: Válaszolunk hallgatóinknak, 18: Táncczene, 18.20: Az épülő kommunizmus nagy országában, 19.10: Népszerű hangverseny, 20: Esti híradó, 20.20: Közvetítés a Fővárosi Operettszínházból.

PETŐFI-RÁDIÓ

7—11.30-ig azonos a Kossuth-rádió műsorával, 14: Operettszínlepek, 15: Dalok, 15.20: A mai opera mindenkié, 16.20: Táncczene, 16.35: Kórusaink életéből, 17.05: Ifjúsági műsor, 17.35: Bolgár zenei hét, 18: Szeged, — 19: Külpolitika kalauz, 19.10: Szív küldi szívnek szívesen, — 20.20: Sporthíradó, 20.40: Operettek,

a Csok

A Csokonai Színház mindig nagy eseményeket rendez, amelyeket mindenki várakozással és kíváncsisággal néz meg. Mindazok, akik már nagyon is kíváncsiak, hogy min a jobbnál jobb színészek gyönyörűen játszanak a Csokonai Színházban, akiket a várakozások re több és egyre s...

A Csokonai Színház

erre bízunk a de valamire figyeljétek.

Mint minden színvonalú eseménynek, úgy az oldalán a másik oldalán a akiket a művészetben a művészet értelmet talál. Ennek hull mindent a legnagyobb teljesítményre a fakultás, a színészlétszám, a színház és a közönség, és létezik, hiányzik, az emberek még a legbiztosabb megfogalmazást is megfogalmazták.

MEGJEGYZÉSEK

a Csokonai Színház ezévi műsortervéhez

A Csokonai Színház évkezdése mindig nagy jelentőségű esemény Debrecenben. De nemcsak esemény, hanem él-mény is, amelyet nagy igényű várakozás és kíváncsiság előz meg mindazok részéről, akik már nagyon is hozzá szoktak ahhoz, hogy minden évben jobbnál jobb színesi játékban gyönyörködhesselek, jobbnál jobb alakításoknak tapsolhassanak. S minden túl-zás nélkül kijelenthetjük, hogy a várakozók száma egy-re több és egyre szaporodik.

A Csokonai Színház erre bízunk lehet, de valamire figyelmezteti is őket.

Mint minden művészet, a színművészet is kétoldalú. Az egyik oldalát a művész éli, a másik oldalát a közönség, akikért a művészetet vágyat, célt, értelmet talál. Enélkül önmaga hull minden művészet és a legnagyobb tehetséget is megcsapja a fakulás dere. A színeszet, a színesz, meg különösen is a közönség erejében él és lélegzik, hiszen a taps nélkül esték, az üres padso-rók még a legbiztosabb szí-nészt is megfélemlítik.

Mindent azonban okoskodás nélkül szeretnék volna elmon-dani, annak a bevezetőjeként, hogy volna néhány megjegy-zésünk a Csokonai Színház 1955-56-os évi műsortervéhez. Annál is inkább, mivel a Néplap augusztus 31-i számában Szécsi Lajos „A Csokonai Színház új évada előtt” címmel már vizsgálta a Csokonai Színház terveit, céljait, mely te-hát így hivatalos jelentésnek is felfogható. De a megjelent műsorterv is arra int, hogy idejében tegyünk hozzá a színház igazgatósága elképzelésé-hez véleményünket. Nem úgy mint kritikus szörszájhasoga-tást, inkább csak azzal a szán-dékkal, ami minden színház-látogatóban önkéntelenül is felbukkan.

Kezdeném talán ott, hogy a Csokonai Színház idei műsor-terve a darabok műfaját mér-legelve nagyon érdekes ará-nyokat mutat.

Legtestesebben az opera műfaj nyitott ki,

azán az operett és daljáték következik, végül a prózai színpéldát már csak néhány képviseli, mintha ennek a mű-fajnak bealkonyodóban volna. Az idei műsortervben hét opera bemutatása szerepel. Igaz, a Bánk bán, Tosca, Pil-langokasszony, Trubadur már csak felújító előadásban. Ezenkívül készül még a színház Rossini Hamupipőké-jének, Verdi Traviata-jának és Othello-jának a bemutatására.

Minden így szemre és ér-telre kitűnő és elsőrangú mű-sorterv, mindegyiknek várá-za és vonzó ereje van. Ele-mezőben azonban az egész mű-sortervet, az operaműfaj ilyer túltengése tűz, irredálás. Nem a darabok értékét és mondai-válóját tekintve, hanem a szá-mukat mérlegelve. Mi az ok ennek a műfaji aránytalansá-gnak? — feszíti kérdőjelet az emberben a kíváncsiság. Most itt önkéntelenül adódnék a helyzet, hogy elpukkaszkodjunk azt a nagyon is elcsépejt közhe-lyet arról a mondabeli lórról, amelynek két oldala van. De nem tesszük, mivel sokkal ko-molyabb kérdésszerű kell itt vi-lágozni.

A Csokonai Színház először 1950-51-ben kezdett kísérle-telni opera előadással. Hogy ez a kísérletezés mennyire he-lyes volt, mutatja az a ma-saslát, ahova a színház opera-gyűjtése eljutott. Ma már a Csokonai Színház ott tart, hogy állandó operagyűjtése van, s a kezdeti kísérletezések törvényerejű rangra és értékre emelkedtek. Sőt az idei műsorterv már azt mu-tatja, hogy az opera műfaj és

az operagyűjtés lassan-lassan az erősebbik oldala lesz a Csokonai Színháznak.

Persze ez semmiképpen sem volna hiba, ha a színház győz-né idvél és erővel, hogy prózai jellegű előadásokkal megte-messék a kellő egyensúlyt a műsortervükben. A műsor-terv viszont azt mutatja, hogy

A Csokonai Színház kicsit el-számította magát, az opera javára. S ez nemcsak a közö-n-ségre, de a színház művész-együttesére is veszélyt jelent. Nem az opera ellen akarunk mi hadakozni. Külön örömet és újongást jelentett nekünk a Bánk bán országos sikere és a dolgozók tömegének ze-nei nevelésében mindig jó szolgálatot tesz a színház egy-egy jól sikerült opera előadá-sa. A nevelésnél viszont vi-gyázni kell arra, hogy ez a szándékunk mindig pedagó-gusi legyen, hiszen nem ok nélkül tartja a közönség, hogy jól is megért a sok.

A parasztember, ha mindig csak palacsintát enne, miha-mar megunná, s ácsingózni kezdene újból a kenyér után. A másik buktatója ennek a kérdésnek, hogy a színház ilyen műsortervével külön operaközönséget alakít ki, akik „klasszikus hozzáértés-sel”, vagy „szépérzékkel” még se mérik a debreceni színház-látogató közönség általános helyzetét.

Azt hiszem nem is kell to-vább polemizálnunk ezen a kérdésen. Mj újra nagy izga-lommal várjuk a Traviata, Hamupipőke, Othello bemuta-tóit, de úgy érezzük, hogy pró-za színeszetek fejlődését, ki-bontakozását is hasonló vere-tű, komoly szerepekkel kelle-ne biztosítani.

Másik megjegyzésünk Szé-csi Lajos megállapodásához kapcsolódnék. Szécsi Lajos a Csokonai Színház tavalyi mű-sortervét elemezve, a kö-vetkezőket írja: „Mindezek el-hatására — tudniillik az eredmé-nyek ellenére — műsorter-vünkben volt az elmúlt évben a legtöbb kivétel. Ösze-sen egyetlen mai életünkkel foglalkozó darabot tűztünk színre (nagyon csúnya szak-mai kifejezés), de nem mutat-tunk be egyetlen szívet, egyetlen népi demokráikus, egyetlen mai haladó művet sem. Nem vettünk figyelembe — noha erre többször ígértük — a helyi igényeket. Nem játszottunk ifjúsági darabokat, debreceni tárgyú szí-nműveket, holott erre lehet-ségünk lett volna.”

Mindezen bírálat után az ember azt várná, hogy a színház tisztában lévén ezekkel a hibákkal, műsortervét már az-zal az igénnyel állította össze, hogy a hibákat kicsit ki is kö-szörülje. Ezzel szemben

mit tudunk meg Szécsi Lajos irásából és a már mindenütt olvasható műsortervből?

Hadd válaszoljon rá Szécsi Lajos. „Hazánk felszabadulá-sának ünnepére nagy jelentő-ségű ősbemutatóval (miért ősbemutató?) készülünk. Kovai

Lőrinc, Kinek kiváló regényei közismertek, mai munkástermá-jú drámát ír a Csokonai Színház-nak. E darab a munkás-ábrázolás újszerűségével, ér-dekes felépítésével, szárnyaló, szenvedélyes pátozával úgy véljük, nagy létszést arat.” A továbbiakban aztán kiderül, hogy csak ennyi és semmi több, illetve az egyensúly ked-veért még egy mai tárgyú szívet darab, amellyel — idé-zem Szécsi Lajost — „célunk, hogy a darab méltán repre-zentálja az élenjáró szívet irodalmat. Elsősorban ifjúsági vagy paraszti tárgyú darabo-kat helyeztünk kitalásba”.

Tehát ez a két mai tárgyú darab szerepel biztosnak lét-szó bizonytalansággal Szécsi Lajos ígéréteiben és a műsor-tervben. Igaz, a Kamara Színház (ha egyáltalában kinyitja kapuit. — A szerk.) készül még Bizó Gyula: Bérczes Ta-más és Majoros István: Az igazság lovagja színdarabjai-nak a bemutatására, melyek valóban mai témájúak, s talán égető kérdésekkel is foglal-koznak. Mindezek azonban még együttesen sem képezik az alapját annak a túlzott fo-gadkozásnak, amit Szécsi La-jos ígért cikkében. „Minden erőnkkel arra összpontosítjuk, hogy színházunk valóban élő színházzá váljék, s a klasszi-kusok, haladó hagyományok további ápolása mellett mű-vészi munkánk homlokerébe az új magyar művek létreho-zását, korunk nagy kérdéseit ábrázoló alkotások nagyhatá-sú előadásokban való színre-hozását állítjuk.”

Egyszerűsítve ezeket a kijel-entéseket, mi azt szeretnénk, ha a Csokonai Színház to-vábbra is Debrecen és a me-gye legjobb és legigényesebb nevelője lenne. Mind

az előadások színvona-lában, mind a mondani-váló tolmácsolásában.

Műsorösszeállításukat persze nem szabhatják külön-külön mindenki szájához, de az igények összességéből mindig ítéletet formálhatunk ma-zal az igénnyel állította össze, hogy a hibákat kicsit ki is kö-szörülje. Ezzel szemben

A napokban tért haza Pá-rizból dr. Krompecher Ist-ván professzor, az orvostu-dományok doktora, a Debre-ceni Orvostudományi Egye-tem Anatómiai Intézetének igazgatója. Az Egészségügyi Minisztérium képviseletében részt vett a Párizsban, július 24. és 30-a között megtar-tott VI. nemzetközi federatív anatómiai kongresszuson. Megkértem, beszéljen a kongresszus munkájáról, s párizsi élményeiről.

Nagy sikere volt a magyar küldöttségnek

— Magyar küldöttség a háború óta most vett részt először az anatómusok elő-évenkénti megrendezésre ke-rülő nagy találkozóin. Az Akadémia részéről Törő Im-re Kossuth-díjas akadémikus és Kiss Ferenc Kossuth-díjas professzor vett részt a kongresszuson. A kongresz-us a párizsi új orvosi kar nyolcemeletes épületében tar-totta üléseit. Negyvenhárom nemzet, ezer tudósa vett részt, s mintegy 400 előadás hangzott el. Az előadások tíz szekcióban folytak. A magyarok mindegyike tar-tott előadást. Törő Imre a csecsemőirigy szövetelet-tanáról, Kiss professzor az agy vérkeringéséről, én az izületképzésről, a szövetelek regenerációjáról tartottam előadást.

Mindhárom előadásnak komoly sikere volt. Törő professzor filmje a két leg-jobb közt volt, s négyezer ve-títették. Nekem is melegen gratuláltak az előadás után: köztük Zsádány Sztálin-díjas szívet professzor, a népi de-mokratikus tudósok és nyu-gatiak egyaránt. Szép sikere volt ez népi demokráciánk

Beszélgetés KROMPECHER ISTVÁN professzorral

tudományos kutató munká-jának. Ekkor történt meg az a már szinte nevelésesen naiv felvetés Giuseppe Levi szövettani professzor részéről, hogy lehet-e nálunk kísérle-tetni. Ez a naivság a hosszú hidegháborúra vezethető vissza, amikor a háborús propaganda elhitette, hogy nálunk ki van zárva a tudó-mányos alkotó és kutató munka lehetősége.

Párizsban sok a külföldi, elsősorban amerikai

A kongresszus a francia politikai és tudományos kö-török érdeklődésének előteré-ben állott. A francia egész-ségügyi miniszter részt vett a kongresszus munkájában. Párizs polgármestere vacso-rát adott a kongresszus rész-vevőinek tiszteletére a történelmi nevezetességű Ver-sailles-i kastélyban. Utána pedig a csodálatosan szép parkban fény és hangjelen-ségek segítségével megele-venítették a kastéllyal kap-csolatos történelmi esemé-nyeket. Például a napkirály végig megy a palota terméin. Egymás után gyulnak ki a fák közé elrejtett reflektor csoportok, ugyanakkor a hangszórókból hallatszott a kopogás. Mindenki szinte látni vélte a lépkező királyt. Bemutatták a Versailles-i kastély ostromát. A forradal-

mi tömeg megtámadja a kas-télyt, váltogatják egymást a fényhatások. Egyik oldal-ról a királyi család izgatott hangja, a másik oldalról a testőrök riadója, harmadik oldalról a győzelmes tömeg mindent elsöprő, egetverő ujjongása hallatszik. A törté-nélem elevenedett meg szem-eink előtt.

Jártunk a világhírű mű-zeumban, a mesés értékeiről híres Louvre-ben. Láttam a Salome balettet. Meglepő volt a francia balettmű-vészek merészsége mozdula-tokban, öltözkében egy-aránt.

A magyar orvostudomány az élvonalban

— Kellems élményekkel megrakodva térünk haza: Megállapíthatjuk, hogy a magyar tudományos kutatás színvonala miatt egyáltalán nincs okunk szegénykezés-re. Meleg barátság szálai szövődtek a magyar és kül-földi tudósok között. Kise-relhetjük tapasztalatainkat, eredményeinket, kutatási módszereinket, kölcsönösen tanulhattunk egymástól.

— Genf szelleme játéko-nyon éreztet hatását a pá-rizsi nemzetközi anatómus kongresszuson is. A tudó-mány magyar művelőinek feladata az, hogy eredmé-nyeinket továbbfejlessék, módszereinket tökéletesít-sék, hozzájáruljanak az or-vostudomány hazai és nem-zetközi színvonalának eme-léséhez — fejezte be nyilat-kozatát Krompecher István professzor.

Juhász Lajos

HIROSIMA GYERMEKEI

Micsoda állomási is van-nak az emberi történelem-nek. Nehéz volna most idé-zni és elemezni még csak a töredéket is, de az ujjongó örömköz és végtelen tragé-diak emléket nagyon is meg-örzi és számontartja az idő. Valahogy rákarcolja az emlékezést az emberiség lelkiismeretére, hogy figyel-metétől, intelemül szolgá-ljon minden cselekedet előtt.

Pereg a film s ben-nem valahogy ezek a gondolatok kergetőznek. Az a sok vér és mocok, amiben az emberiség ko-run-gik vergődött, s az a sok szépség és nagyság, ami mind emellett mégis az emberiség sajátja, az emberiség alkotása. Történelmi sorsfordulók és pillanatok villannak tisztán és élesen.

úgy, ahogy most itt a film-kockák eliből hozzák és le-pergetik egy évtized távo-lság valóságát.

Ki maradhat nyugton, s ki örözheti meg higgadsá-gát, amíg a filmet szemléli, amíg a történelmet elemzi. Nem ügyes módszerekkel, vagy fogásokkal ad hírt ez a film a hirosimai borzalom-ról, de ahogy mondja és megmutatja, az lázító és megdörmesztő. Az a modern-kori borzalom van itt vilá-gá kiáltva, ami 1945. augusztus 6-án úgy a földre verte a hirosimai embereket. Az atom, ami az emberi agy legzenéialisabb felfedezése, s amelynek első alkalmazá-sa mégis vért és embervért fröccsentett a világ arcába.

A Hirosima gyermekei

című film nem szándékszik kitűnő filmalkotásnak lenni,

de megpróbálja az emberiség lelkiismeretét megmoccan-tani. Megpróbálja mindazt megmutatni, ami Hirosimá-nál történt, úgy és olyan döb-benettel, ahogy 1945. augusztus 6-án Hirosimánál lejátszódott. És ez nagyon is sikerült a filmnek. Sikerült képet formálni arról a tra-gédiáról, amely nagyon is tragédiája minden becület-es embernek.

Mi a legmerzőbb és leg-szívenütőbb a filmben? Talán a robbanás, mely má-sodperces villanásában 250 ezer embert sodort a sem-mibe, taszított a halálba? Talán a robbanás, amely vi-rágokat üszkösített meg, és várost tett romhalmazzá? Talán a kín, amely belefa-gyott az emberi lelkebe, talán a mosoly, amely le-hervadt a gyermekek arcá-ról? Ez mind mélyen meg-rendítő és megrázó, de talán mégis legjobban fáj az a sok sírás, amely hét év múlva is kicsap az emberek száján, amely hét év múlva is áldozatokat szed és köve-tel.

Goethe versén

gondolkozom. Azon a mondai „Zauberlehrengen”, akit a fel-idézett szellemek majdnem megcsúfoltak. Az emberiség-nek örök intelem Hirosima, s ez a film nagy tanulság a jövőre nézve. Tudósoknak, államférfiaknak és mind-azoknak, akik egy kicsit az emberiség érdekében dol-goznak, fáradoznak. Einstein üzenete szép hagyatéka ko-runknak, s az üzenet szelle-mében meg kell akadályoz-nunk minden olyan atom-robbantást, amely kint, bor-zalmat rajzol az emberek arcára.

Pereg a film, s a borzal-makat és szenvedéseket is idéz, napjaink eseményeiből jóslva mégis csak így só-hajthatunk fel: „En hiszek benne mégis világot terem-tő porból tápaszkodó, igaz emberiség”.

KÁLMÁN BÉLA

(b)

Örült okos

Gyermekkorunkban tréfálkoztunk így egymással: Jó ez a sajt? — Igen, Jó büdös. A szójátékra az ad alkalmat, hogy az első mondatban, a kérdés a jó melléknévet az eredeti értelmében használjuk, a másodikban, a válaszban pedig a jó értelme csak fokozó jelző, és csak annyit jelent, hogy meglehetősen, alaposan. Ilyen értelemben természetesen nemcsak kedvező jelzőt fokozhat, erősíthet, mint jó erős vészon, jó zsiros étel, hanem kedvezőtlen is, mint jó rozsdás ez a kasza, jó sáros lett a csiz-mád.

MELLÉKNÉV NK fokozására gyak-ran használunk túlzó kifejezéseket, gyakran a félelem fogalomköréből. A tündérmesék világából magyarázható, hogy a gonosz rontó szellemekben való hit, az ismeretlen, ellenséges természetű erőkötől való állandó rettegés, félelem, titokzatos, ijesztő jelzőkkel ruházta fel a természetfölöttinek hitt lényeket és jelenségeket. Nagyon is helyénvalók tehát az ilyen jelzők és fokozó jelzők, mikor iszonyú sötétségről, rettenetes vad viharról, szörnyű nagy erdőről, rémítő meredek szakadékról, borzasztó heves csatáról, irtoztos hullámvérésről beszélünk. A hatalmas természeti erők tényleg rettegéssel, rémülettel töltik el az embert.

Idők folyamán azonban falkult ezek-nek a jelzőknek a jelentése, és már nemcsak a nagy, félelmetes vagy kellemetlen jelzők fokozására szolgálának, hanem logikátlanul kicsiséget kifejező vagy kellemes hangulátú jelzőkre is vonatkoznak. Már Geleji Katona István is azt írja 1645-ben megjelent „Magyar Grammatikája”-jában: „Ephithetumokat (jelzőket) is a dolgokhoz természe-

tekvel egyvezőket, s' nem pedig ellen-kezőket kell adni. Mint: szörnyű rút; rettenetes gonosz; iszonyú keserű etc. Nem: szörnyű szép; rettenetes jó; iszo-nyú édes.” Ezeknek a jelzőknek a köz-beszédben, különösen a túlzásokra, na-gytűnő törekvő diák- és katonai nyelv-ben csak annyit a jelentése, hogy 'na-gyon'. Ha azt mondjuk, hogy borzasz-tó halkán énekel, szörnyű nehéz meg-érteni vagy retentő jót mulatott rajta, eszünkbe sem jut, hogy itt a fokozó jel-zők eredetileg félelemérzést fejeztek ki. Félelemgerjesztő hangulátú volt az ir-galmatlanul, kegyetlenül kifejezés is, irgalmatlanul elpusztította, kegyetlenül elverte. Ma már az irodalomból is idé-zhetünk példákat rá, hogy csak annyit jelent, hogy 'nagyon': Kegyetlenül nagy öröm érte (Móricz), Irgalmatlanul szo-morú volt (Révay).

A című választott örült okos, örült jó és a rémítő-ből csonkult rém jó pofa, az irtoztató-ból irtó-vá rövidült irtó jó, marha jó és társai azonban csak a leg-bizalmasabb szóhasználatban, diák-nyelvben jogosultak. Az örült fokozó jelző helyénvaló irodalmi használatban is természetesen, mint színes, találó ki-fejezés, pl. örült sebesség, örült kétség-beesés stb. csak útszélvív csepülése el-len tiltakozunk. A marha is használha-tó fokozásként, mint marha erős em-ber, marha nagy gép stb.

NE KERESSÜNK azonban a nyelv-ben mindenütt logikát, hiszen fo-kozó, megszorító kifejezéseink közül nem egy logikátlan, mégis helyes a

